Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0425U000326

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 09-10-2025

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гончаренко Борис Васильович
2. Borys V. Honcharenko

Кваліфікація: пров.інж

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9787-0595

Вид дисертації: кандидат наук

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 03.00.05

Назва наукової спеціальності: Ботаніка

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 10-10-2025

Спеціальність за освітою: Лісове господарство

Місце роботи здобувача: Національний ботанічний сад ім. М. М. Гришка Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417228

Місцезнаходження: вул. Садово-Ботанічна, Київ, 01014, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 26.215.01

Повне найменування юридичної особи: Національний ботанічний сад ім. М. М. Гришка Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417228

Місцезнаходження: вул. Садово-Ботанічна, Київ, 01014, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний ботанічний сад ім. М. М. Гришка Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417228

Місцезнаходження: вул. Садово-Ботанічна, Київ, 01014, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 34.29, 34.29.25, 68.35.07

Тема дисертації:

1. БІОЛОГО-ЕКОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИДІВ РОДУ FORSYTHIA VAHL, ІНТРОДУКОВАНИХ У ПРАВОБЕРЕЖНИЙ ЛІСОСТЕП УКРАЇНИ

2. Biological and ecological features of species of the genus Forsythia Vahl introduced into the Right-Bank Forest-Steppe of Ukraine.

Реферат/анотація:

1. Дисертацію присвячено комплексному дослідженню біолого-екологічних особливостей п’яти видів, гібриду та восьми сортів роду Forsythia інтродукованих у Правобережний Лісостеп України. Проаналізовано місце роду Forsythia у системі вищих рослин, його поширення, історію інтродукції, біолого-екологічні особливості. Наведено біоморфологічну характеристику досліджених рослин. Вперше встановлено сезонні ритми росту і розвитку рослин інтродукованих видів і сортів роду в умовах Правобережного Лісостепу України і з’ясовано, що вони цілком відповідають кліматичним умовам цього регіону. Початок квітування рослин триває упродовж третьої декади березня – другої декади квітня. Тривалість вегетаційного періоду коливається від 197,6±2,3 діб (F. giraldiana Lingelsh.) до 220,4±1,5 (F. × intermedia 'Golden Ranchen'). Виявлено,

що у інтродукованих у Правобрежний Лісостеп України форзицій переважають рослини з довгими тичинковими нитками (флоральний диморфізм), що є перепоною для перезапилення і утворення плодів. Оцінено декоративність рослин 5 видів, 1 гібриду та 8 сортів роду Forsythia колекції НБС імені М. М. Гришка НАН України за комплексом ознак. Всі вони визначені як високодекоративні. Вперше встановлено ступінь зимостійкості, посухостійкості та стійкість до шкідників і хвороб рослин видів, гібриду і сортів роду Forsythia в умовах Правобережного Лісостепу. Оцінено успішність інтродукції та перспективи культивування представників роду Forsythia в умовах Правобережного Лісостепу України. Наголошено, що в зелених насадженнях Правобережного Лісостепу рід Forsythia до цього часу використовується обмежено. За рахунок залучення перспективних видів і сортів запропоновано розширений асортимент рослин роду для використання в зеленому будівництві.

2. The dissertation investigates the biological and ecological characteristics of five species, hybrid, and eight cultivars of the genus Forsythia introduced into the Right-Bank Forest-Steppe of Ukraine. Literary sources on the taxonomy, distribution, and ecological features of Forsythia were analyzed. The taxonomic composition of the Forsythia collection in the M. M. Gryshko National Botanical Garden of the NAS of Ukraine was identified. Morphological traits and introduction history in Ukraine and globally are summarized. For the first time, the taxonomic composition of Forsythia collections across Ukrainian botanical institutions has been studied. Seasonal growth rhythms were examined, showing full synchrony with the local climatic conditions. Generative bud swelling occurs from mid-March to early April; flowering from late March to mid-April, lasting up to 20 days; the growing season ends in October–November, ranging from 197.6 to 220.4 days depending on the taxon. A predominance of plants with long stamen filaments (floral dimorphism) was recorded, limiting pollination and fruiting. Ornamental traits such as crown structure, leaf and flower coloration, abundance of flowering, and shoot texture were assessed, with all accessions showing high decorative value. The study also evaluated winter hardiness, drought tolerance, and pest and disease resistance. The introduction success and cultivation prospects of Forsythia taxa in the Right-Bank Forest-Steppe were confirmed. Despite limited current use, the research proposes an expanded assortment of promising Forsythia taxa for landscape planting in the region.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Раціональне природокористування

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Honcharenko B., Demchenko O. Seasonal growth and development of taxa of the genus Forsythia Vahl in the conditions of Kyiv. Forestry ideas. 2024. Vol. 30. No2 (68) p. 211–220. (Особистий внесок здобувача – проведення польових досліджень, статистичний аналіз даних, написання тексту статті). https://forestry-ideas.info/issues/issues_Index.php?journalFilter=75
- Демченко О. О., Гончаренко Б. В. Біоекологічні особливості представників родів Viburnum L. та Forsythia Vahl в Правобережному Лісостепу України: монографія, Київ, ФОП Ямчинський О. В., 2022., 315 с. (Особистий внесок здобувача – проведення польових досліджень, статистичний аналіз отриманих результатів, підготовка тексту та ілюстрацій монографії до друку).
- Гончаренко Б. В. Форзиції (Forsythia Vahl) у міських насадженнях та ботанічних садах м. Києва. Інтродукція рослин. Київ, 2005, Вип. 1, С. 62–64. https://core.ac.uk/download/236678792.pdf
- Гончаренко Б. В., Медін Н. В. Фітосанітарна оцінка форзицій (Forsythia Vahl) у зв'язку з інтродукцією в Правобережному Лісостепу України. Інтродукція рослин, Київ, 2008, Вип. 4, С. 121–124. (Особистий внесок здобувача – участь у маршрутному обстеженні насаджень, ботанічна ідентифікація представників роду Forsythia, підготовка тексту статті до друку). http://jnas.nbuv.gov.ua/article/UJRN0001036883

- Гончаренко Б. В. Перспективи використання видів та культиварів роду форзиція (Forsythia Vahl) в зеленому будівництві в Правобережному Лісостеепу України. Інтродукція рослин, Київ, 2009, Вип. 1. С. 68–72. http://nbuv.gov.ua/UJRN/IR_ 2009 _1_12.
- Гончаренко Б. В. Декоративнолистяні види та культивари роду Forsythia Vahl у дендрарії Національного ботаничного саду імені М.М. Гришка НАН України. Інтродукція рослин, Київ, 2014, Вип. 1 (61), С. 79–83. http://www.nbg.kiev.ua/upload/introd/Intr-N1-14.pdf
- Гончаренко Б. В. Оцінка успішності та перспективності інтродукції. ступеня акліматизації представників Forsythia Vahl у дендрарії Національного ботанічного саду імені М.М. Гришка НАН України Біоресурси та природокористування, Київ, 2014, Т.6, №5-6. С. 119–126. http://nbuv.gov.ua/UJRN/bpc_2014_6_5-6_23
- Гончаренко Б. В. Внутрішньовидове різноманіття форзицій (Forsythia Vahl) та його використання в озелененні в Поліссі та Лісостепу України. Проблеми збереженя, відновлення та збагачення біорізноманітності в умовах антропогенно зміненого середовища: Матер. міжнар. наук. конф., (Кривий Ріг, 16–19 травня, 2005 р.), Дніпропетровськ, 2005. С. 188–189.
- Гончаренко Б. В. Історія інтродукції видів та форм роду форзиція (Forsythia Vahl) в НБС імені М.М. Гришка НАН України. Актуальні проблеми дослідження та збереження фіторізноманіття: Матер. конф. молодих учених-ботаніків (6–9 вересня 2005 р., м Умань, Національний дендрологічний парк “Софіївка” НАН України). Київ, 2005. с. 121.
- Гончаренко Б. В. Використання видів та культиварів роду форзиція (Forsythia Vahl) в озелененні. Теоретичні та прикладні аспекти інтродукції рослин і зеленого будівництва; Матер. VI міжнар. наук. конф. молодих дослідникі (Кривий Ріг, 26–29 квітня, 2006 р.), Кам’янець-Подільський, 2006, С. 10–11.
- Пархоменко Л. І., Гончаренко Б. В. Використання видів роду Forsythia Vahl у композиціях деревних насаджень із видами роду береза (Betula L.). Старовинні парки і ботанічні сади – наукові центри збереження біорізноманіття та охорона історико-культурної спадщини: Матер. міжнар. наук. конф. присвяченої 210-річчю Національного дендропарку «Софіївка» НДІ НАН України, (Умань, 25–28 вересня, 2006 р.), Умань, 2006. с. 179–180.
- Медін Н. В., Гончаренко Б. В. Стійкість проти ураження хворобами та шкідниками інтродукованих видів роду форзиція (Forsythia Vahl) в умовах Києва. Алелопатія та сучасна біологія: Матер. міжнар. наук. конф. присвяченої 80-річчю з дня народження академіка Андрія Миайловича Гродзинського (1926–1988), (Київ, 17–19 жовтня 2006 р.), Київ, 2006. с 315–318.
- Гончаренко Б. В., Маринич І. С. Використання в озелененні представників роду Forsythia Vahl у композиціях зі шпильковими. Роль ботанічних садів та дендропарків у збереженні та збагаченні біологічного різноманіття: Матер. міжнар наук конф., (Київ, 28–31 травня, 2013 р.), Київ, 2013. С. 62–63
- Гончаренко Б. В. Оцінка декоративності інтродукованих у дендрарій Національного ботанічного саду імені М.М. Гришка НАН України представників роду Forsythia Vahl. Біоресурси лісових та урбанізованих екосистем: відтворення, збереження і раціональне використання: Матер. міжнар. наук.-практ. конф., (Київ, 23–24 квітня, 2015 р.), Київ, 2015. С. 128–130.
- Трофименко Н. М., Гончаренко Б. В. Використання біорізноманіття красивоквітучих інтродуцентів в урболандшафтах. Виклики XXI століття та їхнє вирішення у лісовому комплексі і довкіллі: Тези доп. міжнар. наук.-практич. конф. присвяченої 175-річчю Навчально-наукового інституту лісового і садово-паркового господарства НУБіП України та 90-річчю ВП НУБіП України «Боярська лісова дослідна станція». (Київ, 07–09 жовтня, 2015 р.), Київ, 2015 р. с. 169–170.
- Гончаренко Б. В., Трофименко Н. М., Дорошенко О. К. Інтродукція рослин родів Forsythia Vahl та Magnolia L.у дендрарій Національного ботанічного саду імені М. М. Гришка НАН України. Сучасні тенденції збереження, відновлення та збагачення фіторізноманіття ботанічних садів і дендропарків: Міжнар. наук. конф. присвяченої до 70-річчя дендрологічного парку «Олександрія» як наукової установи НАН України. (Біла Церква, 23–25 травня, 2016 р.). Біла Церква, 2016. С 101–103.
- Похільченко О. П., Вакуленко Т. Б., Бойко Н. М., Гончаренко Б. В., Кругляк Ю. М. Нерівномірне плодоношення Forsythia Vahl як наслідок диморфізму квітки. Збереження різноманіття рослинного світу

у ботсадах та дендропарках: традиції, сучасність, перспективи: Матер. міжнар. науч. конф. до 230-річчя дендропарку «Олександрія» (Біла Церква, 19–20 вересня, 2018 р), Біла Церква, 2018. С. 317–321.

- Гончаренко Б. В., Олійник Н. З., Якименко Г. В. Вплив квітування представників роду Forsythia Vahl на психоемоційний стан пацієнтів під час прийому сімейним лікарем. Perspectives of contemporary science: theory and practice. Proceedings of the 12 th International scientific and practical conference. SPC “Sci-conf.com.ua”. Lviv, Ukraine. 2025. Pp. 134–137.
- Гончаренко Б. В. Методичні рекомендації з використання видів та культиварів роду форзиція (Forsythia Vahl) в декоративних насадженнях Правобережного Лісостепу України. Київ: Наук. світ, 2007 – 19 с.
- Трофименко Н. М., Гончаренко Б. В. Окремі перспективні красивоквітучі деревні інтродуценти для оптимізації садово-паркових ландшафтів. Запорожский медицинский журнал №2/2008 (4) Т.2., С. 13–15.
- Гончаренко Б. В. Родина Oleacaeae – Маслинові. Анотований каталог різновидів, культиварів, форм деревних та кущових рослин. Ч.III. Красивоквітучі та декоративно-листяні дерева і кущі (Полісся і Лісостеп України) / [Автори Н. М. Трофименко, Б. В. Гончаренко, О. О. Демченко, О. М. Якобчук та ін.]. К.: Фітосоціоцентр, 2009. 52 с.
- Гончаренко Б. В. Рід Forsythia Vahl. Асортимент дерев, кущів та ліан для ландшафтного будівництва України / за науковою редакцією Кузнецова С. І. та Кушніра А. І.. К, 2020. С 217–219.

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість: поліпшення стану навколишнього середовища

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: № ДР 0105U00427; № ДР 0110U002379; № ДР 0115U000708

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кузнецов Сергій Іванович

2. Sergiy I. Kuznetsov

Кваліфікація: д.б.н., професор, 06.03.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний ботанічний сад ім. М. М. Гришка Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417228

Місцезнаходження: вул. Садово-Ботанічна, Київ, 01014, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Коломійчук Віталій Петрович

2. Vitalii P. Kolomiichuk

Кваліфікація: д. б. н., доц., 03.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5767-344X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Код за ЄДРПОУ: 02070944

Місцезнаходження: вул. Володимирська, Київ, 01033, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дзиба Анжела Андріївна

2. Angela A. Dzyba

Кваліфікація: к.с.-г.н., доц., 06.03.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4422-288X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет біоресурсів і природокористування України

Код за ЄДРПОУ: 00493706

Місцезнаходження: вул. Героїв Оборони, Київ, 03041, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради Мельник Віктор Іванович

Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні Мельник Віктор Іванович

Відповідальний за підготовку облікових документів Негараш Юлія Миколаївна

Реєстратор Юрченко Тетяна Анатоліївна

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності

Юрченко Тетяна Анатоліївна